

Міністерство охорони здоров'я України
Полтавський державний медичний університет

Кафедра філософії та суспільних наук

«УЗГОДЖЕНО»

Гарантом освітньо-професійної
програми «Стоматологія»

« 28 » серпня _____ 2024 року

«ЗАТВЕРДЖЕНО»

Головою вченої ради
міжнародного факультету

Протокол від « 30 » серпня 2024 р. № 1

СИЛАБУС

ФІЛОСОФІЯ

Обов'язкова

рівень вищої освіти
галузь знань
спеціальність
кваліфікація освітня
кваліфікація професійна
освітньо-професійна програма
форма навчання
курс та семестри вивчення
навчальної дисципліни

другий (магістерський)
22 Охорона здоров'я
221 Стоматологія
магістр стоматології
лікар-стоматолог
Стоматологія
денна

I курс, 1 семестр

«УХВАЛЕНО»

на засіданні кафедри
філософії та суспільних наук
Протокол від 28 серпня 2024 р. № 1

ДАНІ ПРО ВИКЛАДАЧІВ, ЯКІ ВИКЛАДАЮТЬ НАВЧАЛЬНУ ДИСЦИПЛІНУ

Прізвище, ім'я, по батькові викладачів, науковий ступінь, учене звання	Ющенко Юлія Петрівна , кандидат філософських наук, доцент Зінченко Наталія Олександрівна , кандидат філософських наук, доцент
Профайл викладачів	https://philosophy.pdmu.edu.ua/team
Контактний телефон	+380953403680 – Ющенко Юлія Петрівна +380663666802 – Зінченко Наталія Олександрівна
E-mail:	yu.yushchenko@pdmu.edu.ua Ющенко Юлія Петрівна n.zinchtnko@pdmu.edu.ua Зінченко Наталія Олександрівна
Сторінка кафедри на сайті університету	https://philosophy.pdmu.edu.ua/

ОСНОВНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Обсяг навчальної дисципліни

Кількість кредитів / годин – 3,0 кредитів ЄКТС/ 90 годин, із них:

Лекції (год.) – 12

Семінари (год.) – 36

Самостійна робота (год). – 42

Вид контролю ПМК (підсумковий модульний контроль)

Політика навчальної дисципліни

Курс «Філософія» розроблено відповідно до положень нормативно-правової бази з регулювання освітньої діяльності університету та законодавства у сфері вищої освіти. Політика дисципліни спрямована на розвиток умінь осмислено сприймати теоретичний матеріал, узагальнювати й систематизувати засвоєну інформацію, якісно усвідомлювати нові знання, вирішувати проблемні завдання, презентувати результати своєї діяльності, критично і креативно мислити, обґрунтовувати власну думку.

Вивчення навчальної дисципліни «Філософія» відбувається відповідно до Положення про організацію освітнього процесу в Полтавському державному медичному університеті (https://www.pdmu.edu.ua/storage/department-npr/docs_links/EXHOB4YrpFJqacUWjwI3e7GhMA6TcAWDd7yVXYjO.pdf) та вимагає: відвідування лекцій, підготовку до семінарів відповідно до навчального плану й розкладу занять (<https://www.pdmu.edu.ua/storage/shedule/files/02iqLhjJmK2KDa8rHScJaTuCIfqeCwWI1FAFUcTo.pdf>); опрацювання рекомендованої основної та додаткової літератури. Самостійна робота здобувачів вищої освіти регламентується: (https://www.pdmu.edu.ua/storage/department-npr/docs_links/pA4e0X3ke7nhuMkZbATEoLhDsEVaJsVrQtqiFjI.pdf).

Підготовка та участь у семінарах передбачає: ознайомлення з програмою навчальної дисципліни; вивчення теоретичного матеріалу; виконання завдань та опрацювання питань, запропонованих для самостійного вивчення. Під час семінарів створюється творчий простір для розвитку філософської культури здобувачів освіти, їх світогляду, вміння висловлювати та обґрунтовувати власну думку, добре орієнтуватися в сучасних здобутках філософії і наукового пізнання. На заняттях обов'язковим є дотримання правил роботи у групі, шанобливе ставлення до поглядів колег, налаштованість на дружню співпрацю та взаємодопомогу, роботу в команді. Вітаються прояви творчості, креативності та індивідуальний підхід.

Відповідь здобувача освіти повинна демонструвати ознаки самостійності виконання поставлених завдань (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей), відсутність ознак повторюваності та плагіату, посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей та інших вимог, визначених «Кодексом академічної доброчесності Полтавського державного медичного університету»

(https://www.pdmu.edu.ua/storage/n_process_vimo/docs_links/WwK8jif9Fb1SzyjXCStiqjWVmat8x3J9QFHekKWx.pdf)

Присутність здобувачів вищої освіти на лекціях та семінарах є обов'язковою. У разі пропуску – відпрацювання відповідно до Положення про відпрацювання пропущених занять і незадовільних оцінок здобувачами вищої освіти в Полтавському державному медичному університеті (https://www.pdmu.edu.ua/storage/department-npr/docs_links/Tw1ZR7sjAmDI8i0uE6kRX5q2F80J6AiwZ2dvVlQ.pdf).

Користуватися мобільним телефоном, планшетом чи іншими гаджетами дозволяється лише під час інтерактивних занять. При оцінюванні результатів навчання враховується активність роботи на заняттях, теоретична підготовка, виконання індивідуальних завдань та завдань для самостійної роботи.

Організація викладання курсу може проходити за наказом ректора університету з використанням дистанційних технологій навчання відповідно до Положення про дистанційну форму навчання в Полтавському державному медичному університеті (https://www.pdmu.edu.ua/storage/department-npr/docs_links/03JNND8llh5H8KhDdFbMIJPEIQnAzB7UNwxCvRGy.pdf).

Здобувач вищої освіти повинен дотримуватися академічної етики; бути дисциплінованим і уважним.

Наголошуємо на необхідності дотримуватись Правил внутрішнього розпорядку для учасників освітнього процесу Полтавського державного медичного університету (https://www.pdmu.edu.ua/storage/department-npr/docs_links/ycZUUg0fZUvD4QBZ4a18PWhTNJH8AbU6fANHfFAF.pdf).

Опис навчальної дисципліни (анотація)

Від моменту свого виникнення філософія займала особливе місце в системі знань про світ. Саме вона у всі часи допомагала людині орієнтуватися в різних життєвих ситуаціях, сприяла її самовизначенню. Цим і пояснюється неперехідна життєвість філософії та необхідність опанування нею для надійної орієнтації у невпинно мінливому світі та для розумного підходу щодо вирішення найскладніших завдань виживання людства перед нагальними проблемами сучасності. Вироблення навичок розумного мислення, оволодіння філософською культурою вимагають серйозних зусиль, інтелектуальної напруги, оскільки філософія проникає у глибини людського буття, відкриває шлях до сутності світобудови, змушує задуматись над речами, які невідомі і недосяжні в повсякденній метушні.

Сьогодні філософія набула статусу культури мислення сучасної людини, стала необхідним компонентом самовизначення особистості в драматичному й мінливому світі. Саме вона впливає на формування світогляду, життєвих орієнтирів, розвиває вміння адаптуватися до нових інформаційних, технологічних парадигм, є чинником формування внутрішньої свободи особистості. В ідеалі, вивчення філософії (як і будь-якої іншої гуманітарної дисципліни) завжди є самоціллю. Та сучасне суспільство потребує професійно підготовлених лікарів, які матимуть розвинутий світогляд, відповідний рівень творчого потенціалу, володітимуть здатністю самостійно приймати рішення у предметно-практичній і духовно-теоретичній сферах, матимуть максимальну свободу для визначення власних пріоритетів. Саме такі запитує задовольнити філософія. Вивчення філософії відіграє важливу роль у гуманітарній освіті сучасного лікаря, забезпечуючи інтеграцію дисциплін циклів загальної та професійної підготовки ОПП «Стоматологія» другого (магістерського) рівня вищої освіти галузі знань 22 «Охорона здоров'я».

Програма навчальної дисципліни «Філософія» складається з 1 модуля. Вивчення філософії здійснюється у I семестрі першого року навчання.

Пререквізити і постреквізити навчальної дисципліни (міждисциплінарні зв'язки)

Філософія для майбутніх стоматологів – це світоглядна і водночас методологічна основа, на базі якої відбувається засвоєння гуманітарних дисциплін та дисциплін професійного спрямування. Значною мірою саме завдяки їй студенти «отримують інструменти» для вирішення значущих питань, навчаються мистецтву раціональної аргументації, розширюють свій життєвий простір за межі вузькопрофесійної підготовки.

Пререквізити: Базові знання з гуманітарних наук: література, історія. Це допоможе краще розуміти контекст, в якому виникли і розвивалися філософські ідеї.

Постреквізити навчальної дисципліни «Філософія» предметно інтегрується з дисциплінами, які забезпечують подальшу загальну й професійну підготовку.

Мета та завдання навчальної дисципліни:

Метою вивчення навчальної дисципліни є світоглядно-методологічна підготовка студентів, формування їх філософської культури як теоретичного підґрунтя університетського рівня освіти, формування вміння застосовувати гуманітарні знання у тих сферах практичної діяльності, що вимагають аналітичних і гуманітарних навичок та актуалізація національної свідомості майбутньої української еліти.

Основними завданнями вивчення дисципліни є:

- залучити здобувачів освіти до світоглядної та методологічної культури, накопиченої людством за всю історію свого існування, показати цілісний, інтегративний характер знань про навколишній світ;
- навчити самостійно орієнтуватись в палітрі філософських напрямків, течій і шкіл;
- сформувати вміння співвідносити філософські, світоглядні ідеї та теорії з практикою суспільного життя, професійною діяльністю в галузі охорони здоров'я тощо;
- навчити методологічно використовувати уроки пізнавального досвіду у професійній діяльності;
- розвинути переконання про принципову важливість для кожної людини її духовної самодетермінації, громадянської й професійної самоідентифікації на засадах гуманізму та культури;
- створити належну теоретичну основу для вільного світоглядного самовизначення кожного молодого людини.

Компетентності та результати навчання згідно з освітньо-професійною програмою, формуванню яких сприяє дисципліна (інтегральна, загальні, спеціальні)

Дисципліна забезпечує набуття студентами компетентностей:

інтегральна:

Здатність розв'язувати складні задачі та проблеми в галузі охорони здоров'я за спеціальністю «Стоматологія» у професійній діяльності або в процесі навчання, що передбачає проведення досліджень і/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог.

Загальні:

ЗК 1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 4. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

ЗК 7. Здатність до пошуку, опрацювання та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК 9. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗК 10. Здатність бути критичним і самокритичним.

ЗК 14. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК 16. Здатність ухвалювати рішення та діяти, дотримуючись принципу неприпустимості корупції та будь-яких інших проявів недоброчесності.

Спеціальні:

СК 1. Спроможність збирати медичну інформацію про пацієнта і аналізувати клінічні данні.

СК 2. Спроможність інтерпретувати результат лабораторних та інструментальних досліджень.

СК 14. Спроможність ведення нормативної медичної документації.

СК 15. Опрацювання державної, соціальної та медичної інформації.

СК 17. Спроможність до правового забезпечення власної професійної діяльності.

Програмні результати навчання за ОПП:

ПРН 4. Визначати остаточний клінічний діагноз дотримуючись відповідних етичних і юридичних норм, шляхом прийняття обґрунтованого рішення та логічного аналізу отриманих суб'єктивних і об'єктивних даних клінічного, додаткового обстеження, проведення диференційної діагностики під контролем лікаря-керівника в умовах лікувальної установи (за списком 2.1).

ПРН 14. Аналізувати та оцінювати державну, соціальну та медичну інформацію з використанням стандартних підходів та комп'ютерних інформаційних технологій.

ПРН 16. Формувати цілі та визначати структуру особистої діяльності на підставі результату аналізу певних суспільних та особистих потреб.

ПРН 17. Дотримуватися здорового способу життя, користуватися прийомами саморегуляції та самоконтролю.

ПРН 18. Усвідомлювати та керуватися у своїй діяльності громадянськими правами, свободами та обов'язками, підвищувати загальноосвітній культурний рівень.

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен

Знати:

✓ понятійно-теоретичний апарат філософських знань (поняття, закони, теорії, метод, методологія та логіка пізнання і діяльності);

✓ загальні особливості та основні етапи становлення і розвитку світової філософії та філософської думки в Україні;

- ✓ предмет, структуру та основні функції філософського знання;
- ✓ ключові філософські проблеми та сучасні підходи до їх вирішення;
- ✓ суть взаємодії філософії та медицини та головні медико-філософські проблеми.

Вміти:

- ✓ кваліфіковано користуватися понятійно-теоретичним апаратом філософії у практичній діяльності;
- ✓ застосовувати загальні методи пізнання та діяльності: аналіз-синтез, індукція-дедукція, сходження від конкретного до абстрактного;
- ✓ орієнтуватися у системі зв'язків медицини і філософії, розуміти їх значення для формування особистості;
- ✓ професійно застосовувати загальні методи пізнання та діяльності;
- ✓ на основі набутого філософського знання синтезувати знання з фахових та гуманітарних дисциплін у цілісне світосприйняття та світорозуміння;
- ✓ мислити критично і формувати логічно обґрунтовану власну позицію щодо актуальних проблем сьогодення.

Тематичний план лекцій із зазначенням основних питань, що розглядаються на лекції

№№/зп	Назва теми	Кількість годин
<u>Модуль 1. Філософія і її функції. Система філософії.</u>		
1.	Предмет філософії. Філософія та світогляд Походження світогляду, його структура та роль в житті людини: міфологія та релігія як перед філософські типи світогляду, їх особливості; специфіка філософського світогляду і особливості філософського мислення. Предмет філософії. Головні напрями в філософії. Функції філософського знання. Структура філософії. Місце та роль філософії в сучасному світі.	2
2.	Філософія Стародавнього світу, Середньовіччя та доби Відродження. Релігійно-філософські вчення Стародавньої Індії. Зародження філософії у Стародавньому Китаї. Конфуціанство та даосизм. Особливості античної філософії. Характерні риси філософії епохи Середньовіччя. Загальна характеристика та світоглядні основи епохи Відродження.	2
3.	Філософія Нового часу. Німецька класична філософія. Криза раціоналістичного мислення Світогляд та філософія Нового часу. Новоевропейська програма побудови філософії науки. Методологічна традиція емпіризму (Ф Бекон, Дж. Локк, Дж. Берклі, Д.Юм). Раціонально-дедуктивна методологія (Р.Декарт, Б.Спіноза, Г.Лейбніц). Специфіка німецької класичної філософії та її вплив на розвиток філософської думки XIX-XX ст.	2
4.	Філософська онтологія Онтологія її основні проблеми та категоричні визначення: буття і небуття. Сутність та існування. Основні види і форми буття. Матерія як вид буття і філософська категорія. Сучасна наука про будову, властивості, спосіб існування матерії. Рух, простір та час як атрибути матерії. Субстанціальна та реляційна концепції простору і часу.	2

5.	Свідомість як філософська проблема Проблема походження і сутності свідомості у релігії, філософії та науці. Природа свідомості: відображення та його форми. Ознаки, структура та рівні свідомості. Функції свідомості. Самосвідомість: властивості та функції. Феномен несвідомого у психіці людини, його природа, структура і функції.	2
6.	Гносеологія Проблема пізнання в історико-філософському контексті. Сутність та структура пізнавального процесу. Види пізнавальної діяльності: чуттєве і раціональне, емпіричне і теоретичне пізнання. Проблема істини в пізнанні. Основні характеристики та критерії істини. Специфіка наукового пізнання, його рівні і форми.	2
	Разом	12

Тематичний план семінарів за модулями і змістовими модулями із зазначенням основних питань, що розглядаються на практичному занятті

№№/зп	Назва теми	Кількість годин
Модуль 1. Філософія і її функції. Система філософії.		
1.	Предмет філософії. Філософія та світогляд Поняття світогляду, його структура і типи. Предмет філософії. Основні теми філософських роздумів. Головні напрями в філософії. Функції філософського знання. Структура філософії. Місце та роль філософії в сучасному світі.	2
2.	Філософія Стародавнього світу Релігійно-філософські вчення Стародавньої Індії. Філософія Стародавнього Китаю. Періодизація та особливості античної філософії: а) Досократичний період античної філософії; б) Класичний період розвитку античної філософії; в) Філософія елліністичної доби: стоїцизм, епікуреїзм, скептицизм.	2
3.	Філософія Середньовіччя та доби Відродження Характерні риси філософії епохи Середньовіччя. Апологетика, патристика, схоластика як основні напрямки середньовічної філософії. Загальна характеристика та світоглядні основи епохи Відродження.	2
4.	Філософія Нового часу. Німецька класична філософія Світогляд та філософія Нового часу. Новоевропейська програма побудови філософії науки. Методологічна традиція емпіризму (Ф Бекон, Дж. Локк, Дж. Берклі, Д.Юм). Раціонально-дедуктивна методологія (Р.Декарт, Б.Спіноза, Г.Лейбніц). Специфіка німецької класичної філософії та її вплив на розвиток філософської думки XIX-XX ст.	2
5.	Некласична та постнекласична філософія Особливості духовних процесів та розвитку філософії XIX–XXI ст. Проблема людини у некласичній та постнекласичній філософії. Релігійна філософія XX ст. Проблеми науки та мови у некласичній та постнекласичній філософії	2
6.	Філософська думка в Україні Особливості та основні етапи розвитку української філософської думки. Філософська думка часів Київської Русі. Антропологічне вчення Г.С. Сковороди. Філософія українського Відродження та бароко. Класична українська філософія. Філософія в радянський період. Розробка філософських проблем у сучасній Україні.	2
7.	Онтологія	2

	Онтологія її основні проблеми та категоричні визначення: буття і небуття. Сутність та існування. Основні види і форми буття. Матерія як вид буття і філософська категорія. Сучасна наука про будову, властивості, спосіб існування матерії. Рух, простір та час як атрибути матерії. Субстанціальна та реляційна концепції простору і часу.	
8.	Свідомість як філософська проблема Проблема походження і сутності свідомості у релігії, філософії та науці. Природа свідомості: відображення та його форми. Ознаки, структура та рівні свідомості. Функції свідомості. Самосвідомість: властивості та функції. Психофізіологічні основи свідомості. Феномен несвідомого у психіці людини, його природа, структура і функції.	2
9.	Гносеологія Проблема пізнання в історико-філософському контексті. Сутність та структура пізнавального процесу. Суб'єкт та об'єкт пізнання. Діагностика як специфічна форма пізнання. Види пізнавальної діяльності: чуттєве і раціональне, емпіричне і теоретичне пізнання. Проблема істини в пізнанні. Основні філософські концепції істини. Основні характеристики та критерії істини. Специфіка наукового пізнання, його рівні і форми.	4
10.	Філософська антропологія Поняття і предмет філософської антропології. Проблема людини в історії філософії. Питання походження людини в сучасній філософській та науковій думці. Антропосоціогенез. Сутність та існування людини. Біологічне, психічне і соціальне в людині, їх єдність і взаємозв'язки. Зміст категорій «людина», «індивід», «індивідуальність», «особистість». Соціальні функції та соціальні позиції особистості. Цінність та сенс людського життя. Питання життя, смерті та безсмертя в контексті філософських, релігійних та наукових(медичних) підходів.	2
11.	Соціальна філософія Історико-філософська еволюція розуміння суспільства (ідеї законності, свободи, права). Суспільство, його суть, структура і функції. Суспільство як система та його моделі: доіндустріальне, індустріального і постіндустріальне. Інформаційне та постінформаційне суспільство. Засади соціокультурних трансформацій сучасного суспільства	2
12.	Духовне життя суспільства. Філософія культури Суспільне буття та суспільна свідомість. Структура суспільної свідомості. Форми суспільної свідомості. Поняття «культура», проблема його визначення. Функції культури. Основні сфери культури: предмети культурної діяльності; суб'єкти та носії культури; національний характер та ментальність. Морфологія культури: матеріальна, духовна, соціальна, фізична складові. Типологія культур Масова та елітарна культура. Субкультура. Антикультура. Контркультура. Культура та цивілізація. Філософські концепції цивілізації.	4
13.	Аксіологія Аксіологія як наука про цінності. Типи і філософські концепції цінностей. Класифікація та функції цінностей. Проблема визначення ціннісних орієнтацій. Сутність ціннісних орієнтацій, їх функцій і місця в структурі розвитку особистості.	2
14.	Сучасний світ та глобальні проблеми сучасності. Глобалізація як основна тенденція розвитку сучасної світової системи. Протиріччя, народжені феноменом глобалізації. Прогностика та футурологія. Основні глобальні проблеми сучасності. Шляхи розв'язання глобальних проблем	2

15.	Філософські проблеми медицини Філософія медицини і медицина як наука. Предмет медицини. Специфіка понять і термінів у медицині. Біоетика як сучасна форма медичної етики. Філософія історичних моделей медичної етики	2
16.	Підсумковий модульний контроль	2
	Разом	36

Самостійна робота

№№/зп	Назва теми	Кількість годин
Модуль 1. Філософія і її функції. Система філософії.		
Підготовка до семінарських занять.		17
Опрацювання питань, що не входять до плану аудиторних занять		
1.	Предмет філософії. Філософія та світогляд 1. Світогляд сучасного лікаря: міфи, очікування, реальність 2. Міфологія і міфологічність у сучасному світі. Лікарі-філософи в історії медицини та філософії. 3. Пліуралізм філософії: необхідність чи випадковість? Філософія як самосвідомість історичної епохи. 4. Релігія та сучасність. Філософія та мистецтво. Філософія і наука	2
2.	Філософія Стародавнього світу, Середньовіччя та доби Відродження 1. Зв'язок стародавніх філософсько-релігійних вчень Сходу з медициною 2. Взаємозв'язки античної філософії та медицини. Філософія неоплатонізму 3. Елліністична філософія про щастя людини та шляхи його досягнення 4. Розвиток діалектики в працях М.Кузанського. Ідеї Реформації та їх вплив на розвиток капіталістичних відносин 5. Пантеїзм у філософії Відродження. Людина як «вінець творіння»: художній гуманізм у мистецтві Ренесансу.	2
3.	Філософія Нового часу. Німецька класична філософія. 1. Порівняльний аналіз політичного вчення Т.Гобса та Дж. Локка. 2. Теодицея Г.Ляйбніца 3. Філософія Ф.Шеллінга, Г.Фіхте, А.Шопенгауера	2
4	Некласична та постнекласична філософія 1. Особливості духовних процесів та розвитку філософії XIX–XXI ст. 2. Проблема людини у некласичній та постнекласичній філософії. 3. Релігійна філософія XX ст. 4. Проблеми науки та мови у некласичній та постнекласичній філософії	2
5.	Філософська думка в Україні 1. Антропологічне вчення Г.С.Сковороди 2. Філософські погляди Ф.Прокоповича 3. Кордоцентризм в українській філософії 4. Концепція неосферогенезу В.І.Вернадського 5. Проблема людини у сучасній українській філософії.	2
6.	Онтологія 1. Філософія екзистенціалізму 2. Буття та небуття: ревізія онтології у філософії М.Гайдеггера 3. Проблема «зникнення» матерії у філософії і науці XX ст. у контексті сучасних наукових уявлень 4. Синергетична модель розвитку 5. Специфіка соціальних суперечностей	2

	6. Еволюція поняття «матерія» у філософії та науці 7. Історико-філософський аспект ідеї розвитку	
7.	Свідомість як філософська проблема 1. Проблема свідомості в українській філософії 2. Психофізична проблема у філософії та медицині 3. Проблема взаємовідношення свідомого і несвідомого у вченні З.Фрейда 4. Концепція колективного несвідомого у філософії К.Г.Юнга	2
8.	Гносеологія 1. Проблема співвідношення знання та віри у філософії 2. Проблема співвідношення істини та заблудження у медичній практиці 3. Аксиологічна складова у медичному пізнанні. Творча природа пізнання 4. Значення лікарської інтуїції у діагностиці 5. Місце медичної науки у структурі пізнавальної діяльності людини	2
9.	Філософська антропологія 1. Цінності у діяльності лікаря 2. Проблема тілесності людини у філософії XX ст. 3. Свобода та справедливість як цінності людського буття 4. Здоров'я людини як цінність	2
10.	Філософія культури 1. Культура і природа: філософські погляди 2. Професійна культура лікаря 3. Медичні аспекти глобальних проблем сучасної цивілізації 4. Герменевтика як метод дослідження культурних феноменів 5. Система охорони здоров'я як соціальний інститут: соціокультурні аспекти.	2
	Підготовка до підсумкового модульного контролю	5
	Разом	42

Індивідуальні завдання: підготовка доповідей та виступів на засіданнях круглого столу, конференціях, публікація тез і статей. Рекомендації щодо виконання завдань та критерії оцінювання надаються викладачем під час занять. Враховуючи академічні свободи, теми обираються самостійно, корелюються з тематикою занять і узгоджуються з викладачем.

Нагадуємо: Ваші роботи підлягатимуть перевірці на відсутність плагіату відповідно до Положення про академічну доброчесність здобувачів освіти та співробітників Полтавського державного медичного університету: https://www.pdmu.edu.ua/storage/n_process_vimo/docs_links/V7NzyqhQzHq53eACy2HYlG1IeuxV42DvO1Eq9tPA.pdf

Перелік теоретичних питань для підготовки здобувачів вищої освіти до підсумкового модульного контролю

1. Світогляд, його сутність, структура та функції.
2. Міфологія і релігія як історичні типи світогляду. Місце міфології і релігії в системі культури.
3. Філософія як тип світогляду, її предмет, специфіка, структура і функції.
4. Проблема співвідношення духовного і матеріального, її можливі вирішення (матеріалізм, ідеалізм, дуалізм, пантеїзм, еkleктика).
5. Філософія стародавнього Сходу
6. Антична філософія: особливості, основні етапи розвитку, школи, джерела.

7. Учення Мілетської школи та проблема субстанції.
8. Становлення стихійної діалектики. Геракліт про рух як всезагальний спосіб буття та космічний закон («логос»).
9. Античний атомізм Левкіпа - Демокріта.
10. Зародження антропологічної та скептичної тенденції в античній філософії.
11. Суб'єктивна діалектика та філософський метод Сократа.
12. Об'єктивний ідеалізм Платона.
13. Філософське вчення Аристотеля.
14. Антична філософія епохи еллінізму: епікуреїзм, стоїцизм, скептицизм.
15. Основні етапи розвитку Середньовіччя та її головні особливості. Патристика. Вчення Августина Аврелія.
16. Схоластика: боротьба реалізму і номіналізму. Вчення Фоми Аквінського.
17. Характерні риси світогляду і філософії Відродження.
18. Натурфілософія та «нове природознавство» Відродження: М. Коперник, Дж. Бруно, Г. Галілей, Й. Кеплер.
19. Соціальна філософія епохи Відродження.
20. Характерні риси світогляду і філософії Нового часу.
21. Ф. Бекон – основоположник дослідної науки Нового часу. Проблеми методу та хиб розуму в беконівській філософії.
22. Раціоналізм і дуалізм у філософії Р. Декарта.
23. Поняття субстанції та пантеїзм Б. Спінози.
24. Характерні риси та особливості німецької класичної філософії.
25. Філософські ідеї І. Канта.
26. Розробка Гегелем проблем ідеалістичної діалектики.
27. Антропологічний ідеалізм Л.Фейєрбаха та його критика релігії.
28. Основні ідеї діалектичного матеріалізму К. Маркса і Ф. Енгельса.
29. Характерні риси неklasичної та постнеklasичної філософії.
30. Проблема людини у філософії XX-XXI стст.
31. Релігійна філософія XX-XXI ст.ст
32. Проблеми науки та мови у неklasичній та постнеklasичній філософії
33. Загальна характеристика та особливості становлення і основні етапи розвитку філософської думки в Україні.
34. Філософська думка доби Київської Русі.
35. Основні ідеї та проблеми в філософії Києво-Могилянської Академії, її роль у розвитку української філософії.
36. Антропологія та гуманістична філософія Г.С. Сковороди. «Філософія серця» П. Юркевича.
37. Кирило-Мефодіївське товариство, його світоглядні та ідеологічні засади, роль в українській філософії.
38. Філософія українського Відродження та бароко.
39. Класична українська філософія.
40. Філософія в радянський період.
41. Розробка філософських проблем у сучасній Україні.
42. Філософська категорія буття, її зміст і значення. Концепції буття в історії філософії.
43. Основні види буття, їх співвідношення.

44. Матерія як вид буття і філософська категорія.
45. Універсальні форми буття та матерії: рух, простір, час та їх зв'язок.
46. Буття соціального.
47. Проблема єдності світу та її вирішення в історії філософії.
48. Проблема походження і сутності свідомості у філософії.
49. Структура свідомості. Співвідношення свідомого і несвідомого як філософська та медична проблема.
50. Суспільна свідомість, її рівні та сфери.
51. Самосвідомість: властивості та функції.
52. Фізіологічне та психічне, їх співвідношення. Свідомість та мозок.
53. Пізнання як взаємодія суб'єкта і об'єкта. Проблема пізнаваності світу.
54. Чуттєве пізнання, його специфіка і форми. Особливості чуттєвого пізнання в медицині.
55. Раціональне пізнання та його форми.
56. Поняття істини і проблема істини в пізнанні. Основні філософські концепції істини.
57. Основні характеристики істини (об'єктивна, конкретна, абсолютна і відносна істини). Критерії істини.
58. Специфіка наукового пізнання, його рівні та форми.
59. Істина як практика в науковому медичному пізнанні. Медичний діагноз як специфічний прояв істини.
60. Людина як предмет філософії, релігії, медицини, її сутність і природа.
61. Концепції походження людини. Проблема антропосоціогенезу.
62. Людський індивід, індивідуальність, особистість.
63. Людина як природно-соціальна істота.
64. Особистість – продукт та творець суспільного буття.
65. Цінність та сенс людського життя. Проблема безсмертя.
66. Суспільство, його суть, структура і функції.
67. Суспільство як система та його моделі: доіндустріальне, індустріального і постіндустріальне.
68. Інформаційне та постінформаційне суспільство. Засади соціокультурних трансформацій сучасного суспільства.
69. Культура як об'єкт філософського осмислення, її сутність, соціальні функції та закономірності розвитку.
70. Конкретні історичні типи та форми культури.
71. Культура і цивілізація. Філософські концепції цивілізації.
72. Сучасна цивілізація, її основні ознаки і протиріччя.
73. Аксіологія як наука про цінності.
74. Типи і філософські концепції цінностей. Класифікація та функції цінностей.
75. Глобалізація як основна тенденція розвитку сучасної світової системи. Протиріччя, народжені феноменом глобалізації.
76. Прогностика та футурологія.
77. Основні глобальні проблеми сучасності.
78. Шляхи розв'язання глобальних проблем
79. Філософія медицини і медицина як наука. Розвиток сучасної медичної науки.
80. Біоетика як сучасна форма медичної етики.

Форма підсумкового контролю успішності навчання підсумковий модульний контроль (ПМК). Ця форма підсумкового контролю полягає в оцінці засвоєння здобувачем вищої освіти навчального матеріалу з навчальної дисципліни на підставі поточного контролю та виконаних індивідуальних завдань на останньому занятті. ПМК здійснюється по завершенню вивчення програмного матеріалу модуля з дисципліни і проводиться, як правило, на останньому занятті модуля.

Система поточного та підсумкового контролю

Оцінювання навчальної діяльності здобувачів вищої освіти здійснюється відповідно до Положення про організацію та методику проведення оцінювання навчальної діяльності здобувачів вищої освіти в Полтавському державному медичному університеті https://www.pdmu.edu.ua/storage/department-npr/docs_links/6Tdcp23hyEkS7hqbjXdxvJVvURg4ZBljhCLVpOoU.pdf

Стандартизовані узагальнені критерії оцінювання знань здобувачів вищої освіти в ПДМУ

За 4-бальною шкалою	Оцінка в ЕКТС	Критерії оцінювання
5 (відмінно)	A	Здобувач освіти виявляє особливі творчі здібності, вміє самостійно здобувати знання, без допомоги викладача знаходить та опрацьовує необхідну інформацію, вміє використовувати набуті знання і вміння для прийняття рішень у нестандартних ситуаціях, переконливо аргументує відповіді, самостійно розкриває власні обдарування і нахили, володіє не менш ніж 90% знань з теми як під час опитування, та усіх видів контролю.
4 (добре)	B	Здобувач освіти вільно володіє вивченим обсягом матеріалу, застосовує його на практиці, вільно розв'язує вправи і задачі у стандартизованих ситуаціях, самостійно виправляє помилки, кількість яких незначна, володіє не менш ніж 85% знань з теми як під час опитування, та усіх видів контролю.
	C	Здобувач освіти вміє зіставляти, узагальнювати, систематизувати інформацію під керівництвом науково педагогічного працівника, в цілому самостійно застосовувати її на практиці, контролювати власну діяльність; виправляти помилки, серед яких є суттєві, добирати аргументи для підтвердження думок, володіє не менш ніж 75% знань з теми як під час опитування, та усіх видів контролю.

3 (задовільно)	D	Здобувач освіти відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень з допомогою науково-педагогічного працівника може аналізувати навчальний матеріал, виправляти помилки, серед яких є значна кількість суттєвих, володіє не менш ніж 65% знань з теми як під час опитування, та усіх видів контролю.
	E	Здобувач освіти володіє навчальним матеріалом на рівні вищому за початковий, значну частину його відтворює на репродуктивному рівні. володіє не менш ніж 60% знань з теми як під час опитування, та усіх видів контролю.
2 (незадовільно)	FX	Здобувач освіти володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну частину матеріалу, володіє менш ніж 60% знань з теми як під час опитування, та усіх видів контролю.
	F	Здобувач освіти володіє матеріалом на рівні елементарного розпізнання і відтворення окремих фактів, елементів, володіє менш ніж 60% знань з теми як під час опитування, та усіх видів контролю.

Підсумкова оцінка з дисципліни виставляється на підставі суми поточної успішності здобувача вищої освіти та оцінки, отриманої за ПМК. Мінімальна конвертована сума балів поточної успішності **складає 72 бала**.

Результат підсумкового модульного контролю оцінюється у балах. Варіант завдання до ПМК складається із трьох рівнів. Питання 1 рівня (6 тестів) за кожен тест 5 балів (максимальна кількість балів за рівень - 30). Питання 2 рівня оцінюються за кожне з питань по 10 балів (максимальна кількість балів за рівень - 30). Питання 3 рівня (теоретичне питання) оцінюється максимально в 20 балів.

Максимальна кількість балів підсумкового модульного контролю складає 80 балів. Мінімальна кількість балів підсумкового модульного контролю, за якої контроль вважається складеним, є 50 балів

Здобувачі освіти, які під час навчання мають середній бал успішності від 4,5 до 5,0, звільняються від складання ПМК і автоматично (за згодою) отримують підсумкову оцінку.

Максимальна кількість балів за модуль складає 200 балів.

Уніфікована таблиця відповідності балів за поточну успішність, балам за ПМК та традиційній чотирибальній оцінці.

Середній бал за поточну успішність (A)	Бали за поточну успішність з модуля (A * 24)	Бали за ПМК модуля (A * 16)	Бали за модуль та/або екзамен (A * 24 + A * 16)	Категорія ЄКТС	За 4-бальною шкалою
2	48	32	80	F	2
2,1	50	34	84	FX	незадовільно

2,15	52	34	86				
2,2	53	35	88				
2,25	54	36	90				
2,3	55	37	92				
2,35	56	38	94				
2,4	58	38	96				
2,45	59	39	98				
2,5	60	40	100				
2,55	61	41	102				
2,6	62	42	104				
2,65	64	42	106				
2,7	65	43	108				
2,75	66	44	110				
2,8	67	45	112				
2,85	68	46	114				
2,9	70	46	116				
2,95	71	47	118				
3	72	50	122			E	3 задовільно
3,05	73	50	123				
3,1	74	50	124				
3,15	76	50	126				
3,2	77	51	128				
3,25	78	52	130	D	4 добре		
3,3	79	53	132				
3,35	80	54	134				
3,4	82	54	136				
3,45	83	55	138				
3,5	84	56	140	C		5 відмінно	
3,55	85	57	142				
3,6	86	58	144				
3,65	88	58	146				
3,7	89	59	148				
3,75	90	60	150				
3,8	91	61	152				
3,85	92	62	154				
3,9	94	62	156				
3,95	95	63	158				
4	96	64	160	B	5 відмінно		
4,05	97	65	162				
4,1	98	66	164				
4,15	100	66	166				
4,2	101	67	168				
4,25	102	68	170				
4,3	103	69	172				
4,35	104	70	174				
4,4	106	70	176				
4,45	107	71	178				
4,5	108	72	180	A		5 відмінно	
4,55	109	73	182				
4,6	110	74	184				
4,65	112	74	186				

4,7	113	75	188		
4,75	114	76	190		
4,8	115	77	192		
4,85	116	78	194		
4,9	118	78	196		
4,95	119	79	198		
5	120	80	200		

Методи навчання

Процес активізації навчання вимагає певної спільної діяльності викладача і здобувача освіти, застосування різноманітних засобів, форм, системи дій, прийомів, спрямованих на розв'язання освітніх завдань.

Викладання ОК проваджується за допомогою:

- *пояснювального методу* (використання різних способів повідомлення інформації. Організація дій здобувачів вищої освіти з об'єктом вивчення);
- *репродуктивного методу* (використання завдань на відтворення знань та способів інтелектуальної та практичної діяльності);
- *методу проблемного викладу* (постановка проблем і розкриття доказового шляху їхнього вирішення);
- *частково-пошукового (евристичного) методу* (постановка проблем, використання завдань на виконання окремих етапів розв'язання інтелектуальних завдань).

Для активізації навчально-пізнавальної діяльності здобувачів вищої освіти передбачене застосування як активних, так і інтерактивних навчальних технологій, серед яких: робота в малих групах, кейс-метод, дебати, відкритий мікрофон, круглий стіл, ситуаційний аналіз тощо.

Методи контролю

Для здійснення ефективного контролю навчальних досягнень здобувача освіти з навчальної дисципліни (встановлення рівня відповідності досягнутих ним результатів навчання очікуваним, рівня сформованості дисциплінарних компетентностей) використовуються різні методи й форми контролю.

Основною метою поточного контролю є забезпечення зворотного зв'язку між викладачем та здобувачами вищої освіти у процесі навчання, забезпечення управління навчальною мотивацією здобувачів освіти.

Поточний контроль (діагностика якості засвоєння матеріалу здобувачів вищої освіти з окремих тем) проводиться викладачем на семінарських заняттях у формі:

- спостереження (за навчальною роботою здобувачів вищої освіти);
- усного опитування (опитування, бліц-опитування, повідомлення та доповіді за планом заняття, взаємоопитування, навчальні дискусії тощо);
- комбіноване опитування (поєднання усного опитування частини здобувачів вищої освіти з виконанням письмових (тестових) завдань рештою);
- письмовий контроль (історичні диктанти, кросворди, контрольні роботи тощо);
- тестовий контроль (відкритої (із вільно конструйованими відповідями) і закритої форми (із запропонованими відповідями);

- практичний контроль (дозволяє впевнитися у сформованості в здобувача вищої освіти компетентностей у практичній та дослідницькій сферах – написання творів, есеїв, репортажів, підготовка мультимедійних презентацій тощо).

Самоконтроль – запобігання помилкам і виправлення їх. Забезпечує внутрішній зворотній зв'язок, отримання здобувачем вищої освіти інформації про свої навчальні досягнення, ускладнення в опануванні змістом навчальної дисципліни. Показник сформованості самоконтролю – усвідомлення здобувачем освіти правильності плану діяльності та її операційного складу, тобто способу реалізації цього плану.

Оцінювання самостійної роботи здобувачів вищої освіти, яка передбачена в тематичному плані поряд з аудиторною роботою, здійснюється за допомогою освітньої платформи e-Aristo і контролюється під час підсумкового модульного контролю.

Методичне забезпечення

1. Робоча навчальна програма.
2. Силабус.
3. Електронні версії мультимедійних презентацій лекцій.
4. Список підручників, навчальних і навчально-методичних посібників та іншої навчальної літератури, рекомендованої при вивченні дисципліни на поточний навчальний рік.
5. Матеріали для контролю знань, умінь, навичок здобувачів вищої освіти:

поточного контролю:

- контрольні питання;
- тестові завдання;
- тематика виступів, доповідей;

підсумкового контролю:

- завдання до підсумкового модульного контролю;

6. Відеоматеріали та посилання на інтернет-ресурси.

Рекомендована література

Базова

1. Данильян О. Г. Філософія : підручник / О. Г. Данильян, О. П. Дзьобань. – 4-те вид., переробл. – Харків : Право, 2023.
2. Данильян О.Г., Дзьобань О.П. Філософія : підручник. 3-тє видання. К.: Вид-во Право, 2020. 432 с.
3. Скринник З.Е. Філософія. Конспект лекцій та матеріали для самостійного вивчення. Навчально-методичний посібник» – Львів: Університет банківської справи, 2020. 181 с.
4. Філософія /В.С. Бліхар, М.М. Цимбалюк, Н.В. Гайворонюк, В.В. Левкулич, Б.Б. Шандра, В.Ю. Свищо. Вид. 2-ге, перероб. та доп. Ужгород: Вид-во УжНУ «Говерла», 2021. 440 с.

5. Філософія: підручник / В.С. Бліхар, М.М. Цимбалюк, Н.В. Гайворонюк, В.В. Левкулич, Б.Б. Шандра, В.Ю. Свищо. Вид. 2-ге, перероб. та доп. Ужгород: Вид-во УжНУ «Говерла», 2021. 440 с.
6. Філософія: підручник для студентів і курсантів вищих закладів освіти III-IV рівнів акредитації / авт.кол.; за ред. О. В. Рябініної, Л. І. Юрченко. Х.: Видавництво Іванченка І.С., 2021. с. 286.

Допоміжна

1. Андрущенко В.П., Волинка Г.І., Мозгова Н.Г. Філософія. Навчальний посібник/ за ред. Г.І. Волинка. - К: Каравела, 2020.- 368 с.
2. Вступ до філософії: навч. посіб. / за ред. Л.Нікітін. – К. : Центр навчальної літератури, 2020. – 256 с.
3. Історія філософії та філософської думки / Укладачі: І.В. Чорноморденко, Н.М. Лакуша, О.А. Гринько, Н. А. Крицька - К.: КНУБА, 2023
4. Кассен Б. Європейський словник філософій: Лексикон неперекладностей (Т. 1–5). Київ : Дух і Літера, 2020.
5. Медвідь В. Ю., Данько Ю. І., Коблянська І. І. Методологія та організація наукових досліджень (у структурно-логічних схемах і таблицях): навч. посіб. Суми. 2020. 220 с.
6. Методологія наукових досліджень : навчальний посібник / А. П. Ладанюк, Л. О. Власенко, В. Д. Кишенько ; Міністерство освіти і науки України, Національний університет харчових технологій. Київ. 2020. 352 с.
7. Філософія: кредитно-модульний курс [Л. Мозговий, І. Бичко, Р.Додонов]; за ред. Л. Мозгового, Р. Додонова. К.: Центр навчальної літератури, 2020. 456 с.
8. Шепетяк Олег, Шепетяк Оксана ФІЛОСОФІЯ: Підручник. – Львів: Місіонер, 2020. – 784 с.

Інформаційні ресурси

1. Веб-сайт Інституту філософії імені Г.С. Сковороди НАН України. Режим доступу: <https://filosof.com.ua/>
2. Веб-сайт Національної бібліотеки України ім. В.І. Вернадського. Режим доступу: <http://www.nbuv.gov.ua/>
3. Веб-сайт Українського філософського фонду. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <https://www.facebook.com/philosophy.foundation.ua/>
4. Сайт видавництва “Свічадо” (Історія релігії, переклади Отців Церкви, християнська художня література, богословська та богослужбова література, філософія, психологія, етика та ін.)/ Режим доступу: <https://svichado.com/>
5. Електронна бібліотека кафедри філософії та методології науки філософського факультету Київського національного університету імені Тараса Шевченка/ Режим доступу: <http://www.philsci.univ.kiev.ua/UKR/index.html>
6. Інтернет-версія культурологічного часопису “І”. Режим доступу: <http://www.ji.lviv.ua/>
7. Веб-сторінка д.філос.н., завідувача відділу філософії культури, етики та естетики Інституту філософії імені Г.С. Сковороди НАН України Євгена Бистрицького. Режим доступу: <http://www.bystrytsky.org/>

8. Електронна версія часопису "Філософська думка". Режим доступу: <https://dumka.philosophy.ua/index.php/fd/about>
9. Електронна версія журналу «Мультиверсум. Філософський альманах». Режим доступу: <http://multiversum.com.ua/index.php/journal/issue/view/19>
10. Всеукраїнське фахове видання «Гілея: науковий вісник», збірник наукових праць. Режим доступу: <http://www.gileya.org/>
11. Філософські обрії. Науковий журнали. URL: <http://philosobr.pnpu.edu.ua/>
12. Найвидатніші філософи світу та України. URL: <http://philsci.univ.kiev.ua/biblio/dict.html>

Розробники:

Доцент закладу вищої освіти кафедри філософії та суспільних наук

Юлія ЮЩЕНКО

Доцент закладу вищої освіти кафедри філософії та суспільних наук

Наталія ЗІНЧЕНКО